

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

فائل ، متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سوالات

شماره ۱۶۷۵

۲ شنبه ۲۹ آبان ماه ۱۳۲۹

سال ششم

شماره مسلسل ۸۲

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۸۲

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه ۲۳ آبان ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب :

- ۱- تصویب صورت مجلس ۲۱ آبان
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: نورالدین امامی - کشاورز صدر - حاذقی
- ۳- طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تصفیه کارمندان و عدم حصول اکثریت
- ۴- ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر برباست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس ۲۱ آبان

رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت می شود.

غائبین با اجازه: آقایان: اسلامی - کنازادی - عباسی - منصف - طباطبائی - دکتر شایگان - آصف ابتهاج - ظفری - هرانی

غائبین بی اجازه: آقایان: محمود محمودی - دکتر مصباح زاده - محمد ذوالفقاری - سالار سنندجی - تولیت - حسن اسکبر - تیمور تاش - اقبال - نفاة الاسلامی - حبیب پناهی - رستم کبیر - خزیمه هلم - کاظم شیبانی - شهاب خسروانی

رئیس - نسبت بصورت مجلس روز یکشنبه نظری نیست؟ چون صورت مجلس امروز هنوز طبع نشده و دست آقایان نرسیده. راجع بروز یکشنبه نظری نیست؟

نوی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم که راجع بصورت مجلس

رئیس - نسبت بصورت مجلس روز یکشنبه نظری نیست؟ چون صورت مجلس امروز هنوز طبع نشده و دست آقایان نرسیده. راجع بروز یکشنبه نظری نیست؟

نوی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم که راجع بصورت مجلس

در مجلس بشود آن هم مشمول جریمه است (صحیح است) چند نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند .

گنجهای - بنده در صورت مجلس عرض دارم رئیس - بفرمائید

گنجهای - بنده راجع بصورت مجلس می خواهم عرض کنم ، وضع تند نویسی مجلس بطرز محسوسی بهتر شده است این است که بنده خواستم از آقایانی که در آن جا انجام وظیفه میکنند تشکر کنم ضمناً دو سه قسمت بود که بنده اصلاح می کنم و می دهم بداره تند نویسی امر بفرمائید حکه اصلاح بشود

رئیس - اصلاح میشود

۲- بیانات قبل از دستور آقایان:

نورالدین امامی - کشاورز صدر و حاذقی

رئیس - آقای امامی

نورالدین امامی - بنده چون برای احترام

وقت مجلس شورای ملی قبل از دستور کمتر اسم می نویسم

امروز عرایضم عرایض مختصری است و در چند قسمت

قبل از دستور عرایضی خواهم کرد خدا رحمت کند

یک مطلبی داشتیم سید محمد مرد با فضل و کمالی بود

ولی بدبختانه از فضل و کمال او بنده زیاد بهره نبردم

(نمایندگان - صحیح است احسنت) این سید مرد

خیلی ادیبی بود و یک کتابچه چهلدخیلی منظمی داشت که

اسم این کتابچه را جنک گذاشته بود و اشعار خیلی

نادری که پیدا می کرد در آن حکایتها بود یادداشت می

کرد ، امروز عرایض بنده هم تقریباً شکل آن جنک

را پیدا کرده چند موضوع را اینجا قاطی کردم و

می خواهم عرض آقایان برسانم یکی اولاً راجع

بموضوع غله آذربایجان است، الحمدلله امسال وضع

غله آذربایجان خیلی خوب بوده مردم آنجا هم نداری

از این حیث در رفاه و آسایش هستند ولی بدبختانه چون

سال گذشته و سال ۱۳۲۷ وضع محصول آن جا

بد بود یک عده از اشخاص مالکین آنجا یکنفردی

کنند بدولت فروخته بودند و بابت نهدانی داده

رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟

(اظهاری نشد) بفرمائید آقای نوی

نوی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم مطابق

ماده ۷۲ آئین نامه نوشته است موقعی که مقام ریاست

برای تشکیل جلسه تعیین خواهند نمود حتماً تا ۱

دقیقه فاصله بایستی جلسه تشکیل بشود ، این رویه

مدتی است متروک شده است و همین متروک شدن

باعث شده است که جلسات یکساعت دو ساعت بتأخیر

ببفتد (صحیح است) بنده خواستم استعفا کنم از

مقام ریاست حکه توجهی بفرمایند این ماده حتماً

اجرا بشود تا جلسات در آتیه از اول وقت تشکیل بشود

رئیس - بنا موافقت آقایان جلسه آینده

ساعت ۹ زنک زده می شود و اگر هم اکثریت نبود

بلا فاصله تعطیل می کنیم (صحیح است) و آقایانی

که غائب باشند بلا استثناء مشمول جریمه خواهند

شد بجز کس هم اجازه نمی دهم همینطور غیبتی که

بودند که نتوانسته بودند بواسطه نداشتن گندها و نبودن محصول تمام تمهیدات خودشان را بر دارند و تعویلاً بهمدت اموال دولت هر سه سال را از آنها میخواند یعنی تمهیدات سالهای ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ البته يك عده ای ممکن است که مقدورشان باشد بیشتر از این تمهید سه سال هم بدهند ولی یکدهم از مالکین هم هستند که تمهیدات هر سه سال را مقدورشان نیست بدهند این است که بنده استدعا میکنم بدینجهت از دولت هم که کسی اینجا نیست، استدعا میکنم این قسمت را دولت توجه کند و دستور بدهند رسیدگی بکنند اگر حقیقتاً نداشته باشند تمهیدات هر سه سال را بدهند يك ارفاقی بآنها بشود و انشاءالله محصول سال آینده خوب میشود بقیه را سال بعد بدهند چون گشت امسال بطوریکه اطلاعات میرسد خیلی خوب است از کشتسال آینده تمهید خودشان را بدهند (شوشتری) آن را باید صرف نظر کنند (آقا) عرض دیگر بنده این است که چندروز قبل بنده تصادفاً با اداره ثبت اسناد رفته بودم آمار اداره ثبت اسناد را دیدم يك وضعیت عجیبی راجع بطلاق در ایران پیش آمد کرده است یعنی تمدادطلاق بقدری آمارش بالا رفته که بزرگترین خطر برای نسل آینده کشور است و این چند دلیل دارد يك دلیلش قربان فقر عمومی است بیچارگی، فقر عمومی و یریشانی مردم است که نمیتواند عائله خودشان را اداره کنند و يك دلیلش هم مرتب نبودن دفاتر است بنده خودم اقتضای عضویت اداره ثبت اسناد را داشتم در سال ۱۹۳۱ در تبریز آمار طلاق را دیدم، دیدم آمار طلاق آمار ازدواج تقریباً تطبیق میکند پس از مطالعه زیادی متوجه شدم که تقصیر عمده این کار باسردفترهای بیاطلاع غیروارد ما است تعداد دفاتر طلاق را آنجا کم کردند یعنی ۹۵ درصد از دفاتر را کمتر کردند و صدی پنج را باشخاص وارد با اطلاع دادند نتیجه ۹۰ درصد آمار طلاق کمتر شد و آمد پایین در تهران حال حاضر حدود ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ طلاق داریم (شوشتری) اغلب آنها فاسد است (طلاق نیست) و پس از سوم شهریور هر کجا هر کسی هر قدری داشت دفتر طلاق را هم گرفت در تهران سیصد و شصت و چند دفتر طلاق است وزارت دادگستری باید توجه کند در شرح مقدس اسلام آنقدر که تشریفات ازدواج کم است بر عکس تشریفات طلاق خیلی زیاد است (صحیح است) (کنجه و کشاورز صد چنان مالی اول خودتان ازدواج بفرومائید بنده میترسم اگر چنانچه زود متاهل بشوم این سر-دفترها بین ما تفریق بیندازند بنده میخواهم کاری کنم که اگر چنانچه خدای نخواسته آنها خواستند این کار را بکنند نتوانند بعد از سوم شهریور مخصوصاً تعداد طلاق خیلی زیادتر شد و این موضوع را بایستی بهتر ترتیبی هست دولت جلوگیری کند و برای آن يك فکر عاجلی بکنند (شوشتری) علت طلاق يكی هم مفاسد اخلاقی است) این عرض دوم عرض سوم بنده قربان چندروز قبل بنده تصادفاً بازار رفته بودم و به خواستم يك جنس مخصوصی به نام بقالهای رفته که آن بیبرد صاحب مغازه با ما تشریح صحبت ترفی قیمت اجناس شد این بیبرد این میگفت يك موضوع خیلی مشکلی را بشا میگویی این بیبره ای مصنوعی که وارد ایران میشود تومانی سی شاهای این قیمتی که ما میفرهوشیم بیشتر برای ما وارد میشود یعنی

تومانی هر ۸ ریال ما بقیامت باید بالا ببریم بر سیدم ملت چیست گفت یکی از ملت های این است که وزارت اقتصاد ملی ما را وادار میکند در مقابل يك تومان جنسی که ما از اروپا وارد میکنیم، این را استدعا می کنم آقایان نمایندگان محترم باین موضوع توجه بفرمائید ببینید این مملکت وضعش بیکجا میرسد ، گفته اند در مقابل يك تومان جنسی که وارد میکنیم باید دو تومان حریر جالوس که ۱۵ سال پیش از این بعنوان هدیه و کادو از ایران بیرون میرفت بخیریم و تومانی هر ۹ ریال در بازار بضرر فروخته می شود چرا ؟ برای عدم توجه متصدیان امر برای اینکه کارخانه یکصدری دستگامش مندرس است فرض بفرمائید چرخش درست می اندازد برای اینکه نقش و نگارها را بازنوده سال پیش را تهیه میکنند و بآن وضع درآوردند و حریر را بهتر نکرده اند و همان نقشه با همان وضع ۱۰ سال پیش باقی است این دیگر خریدار ندارد از طرفی آمدند يك شرکتی درست کردند بنام شرکت سهامی حریر که آنجا يك جریاناتی دارد که آن پیر مرد میگفت که من اگر عرض کنم والله دود از کله انسان بیرون می رود اگر بدانید که آنها چکار می کنند و آن وقت تازه کارخانه حریر ندارند ، آقای اشتیانی زاده تاجری میگفت که ما میخواهیم حریر وارد کنیم باید برویم تمهید بدهیم و آن اندازه که تمهید می دهیم کارخانه جنس با تعویلاً نمیدهند و بعد باید برویم این تمهید را بیک وضعیت عجیبی در بازار فروش و دگش کنیم ، پول بدهیم خلاصه ۶۰۰۰ هزار تومان از ما پول بگیرند نتیجه اش چیست ؟ صفر است آنوقت این قیمت را ما مجبوریم بکشیم روی حریر و برود بنده عرضی ندارم بگوئید حریر مصنوعی یا غیر مصنوعی بیاید یا نیاید و الا نمی شود خریدار را وادار کرد که از این پارچه بخرد از این پارچه نخرد این بسته برضه و تقاضا است باید سازمان برنامه و متصدیان این کارخانه حریر و وضع پارچه را يك ناری کند که اصلاً تاجر قدرت ورود آن پارچه را نداشته باشد یا دولت اصلاً ورود آن پارچه ها را ممنوع کند که هر کس احتیاج دارد برود از حریر کارخانه جالوس بخرد و الا نمی شود چیزی را که متری سی شاهی وارد میشود بسته تومان بخرد البته قیمت را باید دولت و همچنین سازمان برنامه مخصوصاً توجه ماچل بکند عرض میکنم که بنده روزهای يكشنبه و چهارشنبه بعد از ظهرها وقت پذیرائی دارم پرروز به کمیسیون بوجه دعوت شده بودم و بعد معلوم شد که کمیسیون تشکیل نمیشود ساعت پنج ونیم بعد از ظهر از منزل می آمدم بیرون يك خانمی دم درب منزل بنده بود معلوم شد که پسر این خانم در شرکت نفت بوده گفت آقا من که آمدم اینجا از شما راجع به پسر استدعا نمی کنم ولی يك موضوعی هست میخواستم این را بگویم که در آنجا يك كده فینیش مد شده است هر روز کسانی که از صبح یا می شوند تا غروب کار می کنند آنها را فینیش میکنند خواهش میکنم از دولت نماینده ای آنجا بفرستند و اطلاع حاصل بکنند رسیدگی بکنند که هر روز يك عده ای را فینیش میکنند گفتیم که خانم فینیش یعنی چه ؟

گفت هر روز يك عده ای جوان تحصیل کرده را اخراج میکنند و میگویند فینیش ، یعنی دوره خدمت تو تمام شد ، مقصود این كده فینیش را بنده این جا یادداشت کردم این اصطلاح آن خانم بود که می گفت هر روز يك عده ای از جوان های ما را از طرف کمپانی نفت در آنجا فینیش می کنند و استدعا می کرد که اگر دولت توجهی در این قسمت نمیکند لافبل این كلامه را در مجلس بگوئید و هر روز يك عده از جوانهای ایرانی را فینیش میکنند این که نمیشود هر روز بیرون فینیش کنند و يك عده از جوانهای ایران که پنجسال شش سال دهسال هرسال تلف می شود با این كلامه فینیش که آقا نمیشود يك عائله ای را از بین برد دولت باید در این قسمت هائی مهم توجه عاجلی بکنند والا اگر این طور بشود و آقایان هر چه دلشان بخواند بکنند سنک روی سنک بنده نمیشود (آزاد) اگر واقعا راست میگویی کمپانی را فینیش بکنید (این يك موضوع از هماری بنده و سه چهار موضوع از جنك تمام شد و يكی دو موضوع بیشتر نمانده است که وقت را زیاد بگیریم چون نیمساعت بیشتر وقت ندارم عرض میکنم که مقام ریاست توجه بفرمائید که قوام مشروطیت ایران بسته باجرائ آئین نامه مجلس شورای ملی است اگر آئین نامه اجرا نشود این جمع اینجا جمع نمیشود و قانون اساسی را هم این جمع نمیتواند حفظ کنند آئین نامه باید طبق النعل بالنعل اجرا بشود بضرر مجلس شورای ملی است باید اجرا بشود بضرر من که کوچکترین عضو مجلس شورای ملی هست باید اجرا بشود (صحیح است) صد در صد باید اجرا بشود اجرای آئین نامه دوست دشمن نمیشود باید يك چشم باید مقام ریاست بهم نگاه بکنند و آئین نامه را اجرا بکنند آقای قبادیان خدا سلامتشان بادار نمایانم این جان شریف دارند باخیر در دوره یازدهم در فرار کردن اتحاد ملی بگروزی صحبت بود ایشان جمله ای فرمودند که این جمله هم يك درسی برای من بود وهم اینکه همیشه در گوش من باقی است فرمودند که مجلس شورای ملی یعنی حکومت عدلای جا عدد حاکم است حاکم بر ملت ایران هنداست باید جمع بشویم این جا احرف های خودمان را بزیم اقلیت و اکثریت موافق و مخالف هر کس هر چه دلش میخواهد بگوید هر چه نظرش میرسد بگوید و بعد همد حکومت کند بنده عرضی ندارم راجع باین بند بازنهائی که ما را گرفتار کردند بگروزی هم پشت این تریبون عرض کردم که چهل و چند سال از عمر مشروطیت میکزدر چهل و چند سال ما را توی این بند انداختند این قدر انداختند که ما اگر بغواهم بند باز بشویم فرد فردمان بند باز خوبی از آب در خواستیم آمد مسلماً چاه ها چاههایی برای ما درست کرده اند که ما نتوانیم از این بندها بیرون برویم و اظهار وجود و جنات بکنیم حرفی ندارم ممکن است جناب آقای اردلان يك نظری راجع بیک موضوعی داشته باشند که بنده مخالف آن باشم ایشان باید با کمال احترام تشریف بیاورند پشت تریبون فرمایند ایشان را بکنند با کمال ادب بزنیم این جا و شرفیاب بشویم حوائج ایشان را عرض میکنم حالا بنده باین موضوع تنها تازی ندارم فردا قضایای مهمتری این جا درجاو داریم ما این که از بند بازی در بنیایم یاد در بنیایم این جا نیامده ایم ممکن است هشتاد نفر از نمایندگان مجلس

بیایند بنشینند پنج نفر نمایند توی اطلاق این که نمیشود جان من اصول مشروطیت حفظ نمیشود آقایان شما برضای خدا بیایید بمملکت و بخودتان و به نسل آتیه و اعیان خودتان رحم بکنید جان من هزاران نفر فدا میشوند و فدا شدند برای اینکه این بنا درست بشود، این جا مجلس شورای ملی تشکیل بشود که بیایند حکومت عادلانه را اجرا بکنند حاکم عادل سرکار بگذارند بیایند قوانین خوب برای مملکت تصویب بکنند والا برای يك امر کوچک خوب باید نباشد بیایند رأی بدهید که نورالدین امامی را سرش را در این باغچه بریزید

رئیس - آقای امامی وقت شما تمام شد
نورالدین امامی - آقای بهادری به بنده وقتشان را لطفاً فرمودند
بهادری - بله
رئیس - بفرمائید
نورالدین امامی - بیایند يك فکری بکنید اگر بنظر آقایان فرض بفرمائید این موضوع خوب نیاید آقا چه شده که پنج دقیقه وقتان را صرف نمیکند که بنشینند راه حل درست بکنند ؟ این فکر های ما کجا رفته چرا آنهایی که کبکب ریاست و تولیت میکنند بیایند بنشینند بزندان توی سر من و بگویند که تو غلط میگوئی و نمیفهمی تو غلط میگوئی باید این جا بنشین (آزاد) - ۴۴۰ هزار تومان پولی که بندها خرج کردند نمیگذارند که این جا بنشینند) آقای دکتر معظمی استدعا میکنم توجه بفرمائید دیروز آقایان مگر راجع به بند صحبت بود ؟ تمام آقایان هر روز این جا داد میزنند که دولت نمی آید جواب سؤالات ما را بدهد این دولت این افراد باید پشت میزهاشان بنشینند که برای مردم کار بکنند برای بنده و آقایان و برای ملت ایران کار بکنند اینها آمدند بدینجا کار نداریم خوب باید آمدند این جا قطار نشسته اند هر روز هم آقایان داد میزنند که دولت چرا نمی آید جواب سؤال ما را بدهد خوب دولت هم آمد برای جواب سؤال اکثریت نشد این هم مربوط به بند است ما مربوط به بندها است ؟ ما که حوصله نداریم دوساعت پشت میزمان بنشینیم ما که حوصله این را نداریم که بدرد دل مردم برسیم ما که حوصله نداریم شش ماه است که بوجده مملکت توی کرد و خا کجا مانده است حاضر نمیشویم که آن را تصویب بکنیم انتظار داریم که اجزاء ما را ملت ایران نگاهدارد انتظار داریم که ملت ایران ما را بچه چشمان نگاه بکنند این صلاح هست ؟ وائنه صلاح نیست صلاح مملکت نیست صلاح خودمان نیست بیاییم يك قدری رحم بکنیم بخودمان باعقابمان آخر از گذشته ها درس بگیریم این شایسته بگذارند نمایند نیست خوب یا بد غلط یا صحیح باید بنشینیم این جا مبارزه بکنیم تا فکر خودمان را این جا پیش ببریم یا عدد حکومت بکنند و بعد قبول بکنیم نه اینطوره پنج نفر بیایند تو پنج نفر بیایند و رئیس مجلس هم کم اهتفای بکنند نسبت بآن عده ای که توی جلسه نشستند و ارفاق بکنند نسبت بآن عده ای که در خارج جلسه هستند غایبان توی جلسه و جریبه شان هستند آئین نامه را اجرا نکنند اینکه تشریح اسناد و معام شو بود کم آزار خرمنک دارند کوه کوه در بازار مقام ریاست صد درصد باید در این صندلی که نشسته

است عین مؤتمن الملك کار کند و دوست و دشمن را بيك چشم نگاه بکنند

رئیس - نمایندگان خودشان باید رعایت بکنند

امامی - فرمایش مقام ریاست صحیح است آن روزی که نمایندگان رأی دادند و ایشان با اکثریت تام تشریف بردند پشت این میز تمام اختیارات را به ایشان تفویض کردند تا وقتیکه ایشان پشت میز هستند مکلفیم که اوامر ایشان را اطاعت بکنیم غیر از این چاره نیست و باید اطاعت شو در برابر يك موضوع اساسی و مهم این بیکره و اساس را گذاشته اند بنده موافقم با مخالف باید اینجا بنشینم و گوش بدهم و رأی بدهم پس فردا اگر ۸۰ نفر باقیات مخالف بود ۱۰۵ نفر موافق هشتاد نفر را نمیتوانیم فدای ۱۵ نفر بکنیم مملکت ایران ما را که به اینجا فرستاده برای این کار نیست فرستاده که در ددل ملت را بگوئیم و نعره بزیم همه افرادمان باید بیاییم اینجا سربازوار گوش بدهیم و رأی بدهیم غیر از این چاره ای نداریم بنده پنج دقیقه از وقت خودم را به آقای کشاورز صدر میدهم جناب آقای بهادری یادداشتی مرقوم فرموده اند که راجع به بانك کشاورزی هم صحبت کنم بانك کشاورزی در دیدمانش يكی دو تا نیست کدامش را بگویم عرض کنم به شتر گفتند گردن کج است گفت کجایم راست است ۱۵ شانزده میلیون پول داده اند به کی داده اند ؟ به کجا داده اند ؟ کدام يك را بگویم ؟

رئیس - چون پنج دقیقه وقت خودتان را به آقای کشاورز صدر داده اید با این صحبت ها کم کم یکدقیقه یکدقیقه وقتتان تمام نشود چون راجع به مرحوم مؤتمن الملك اینجا فرمودید در تمام دوره های آنروز که ایشان ریاست داشتند من خواهش می کنم که به صورت جلسات مجلس شورای ملی رسیدگی و ملاحظه بفرمائید يك وکیل بگویی که از ماده ۹۰ امروز که ماده ۱۰۹ آنروز بوده استفاده نکرده يك وکیل اهانت بکند دیگر نکرده همه آقایان باید رعایت بفرمائید والا بنده حاضرم اگر بعد از این منظور جریعه کردن است بنده دستور می دهم از فردا بلا استنحه این کار را بکنند ولی خود آقایان هم باید رعایت آییننامه را بفرمائید شما ۷ دقیقه دیگر وقت دارید، آقای کشاورز صدر بفرمائید

کشاورز صدر - بنده گمان می کنم که جمیع آقایان نمایندگان محترم عقیده داشته باشند که وظیفه اولیه هر نماینده ای حفظ حقوق مجلس شورای ملی و اختیاراتی است که قانون اساسی بسنه مجلس شورای ملی داده است یعنی اولین وظیفه هر نماینده مجلس شورای ملی این است که در مقام این برآید که آنچه قانون اساسی و ملت ایران به مجلس شورای ملی اختیار داده است نگذارد چیزی از آن کم شود و آن اختیارات را حفظ بکنند همکار عزیز بنده آقای امامی در جلسه قبل بیان این خطا نظام نامه ای مستنداً به اصل ۴۶ قانون اساسی يك عنوانی فرمودند که بعد در خارج از جلسه که بودم وقتی که مشاهده شد بنده باهمی که خود ایشان بمنظور که خود بنده نظر دارم توضیح بدهم نظر دارند در اینجا يك اشتباهی شده بود و آن این بود که اصل ۴۶ قانون اساسی

را ایشان ظاهراً اینطور فرمودند که وقتی که مجلس سنا تشکیل شد بایستی که مسائل اول در مجلس سنا عنوان بشود بعد به مجلس شورای ملی بیاید و حال آنکه اصل ۴۶ درست خلاف این است من الان برای آقایان میخواهم پس از انعقاد مجلس سنا تمام امور باید بتصویب مردم مجلس باشد اگر آن امور در سنایا از طرف هیئت وزرا عنوان شده باشد باید اول در مجلس سنا تصویب و تصحیح شده و با اکثریت آراء قبول و بعد بتصویب مجلس شورای ملی برسد ولی اموری که در مجلس شورای ملی عنوان میشود بر عکس از این مجلس به مجلس سنا خواهد رفت ، در این جا در کمیسیونی که شده و از آقایان برای توافق راجع بعزل اختلاف آن مسائل مسائلی که بین مجلس شورای ملی و مجلس سنا اختلاف نظر بوده تشکیل شد در آنجا خود آقایان سنا تورا مستنداً بهمین اصل و اصول دیگر قانون اساسی معتقد شدند باینکه اگر دولت لایحه ای را به مجلس شورای ملی تقدیم کردد یا اگر مطلبی در مجلس شورای ملی عنوان شد از این جا بسنا برود و اگر لایحه ای را به مجلس سنا تقدیم کردد و یا طرحی در آنجا تهیه شد از آنجا می آید اینجا و در این اصل هم تصریح کرده که اگر آن امور در سنا عنوان بشود به اجازة خواستم و این را متذکر شدم و آقای امامی اجازه خواستم و این را متذکر شدم و قطع و یقین دارم که آقایان تصدیق دارند باینکه همینطور که بنده حضور آقایان عرض کردم و اصل قانون اساسی میگوید در مسائل اگر دولت لایحه ای به مجلس شورای ملی داد حاجت بآن نیست که اول در سنا عنوان بشود و برای توضیح مطلب لازم میدهم که اصل در اینجا قرائت بشود و مورد تصویب آقایان قرار بگیرد و مجلس شورای ملی مجلسی است مستقل و در اصول مشروطیت مطابق مقررات و اصولی که در قانون اساسی است اگر در اینجا مطلبی عنوان شد و اگر دولت در این جا لایحه ای تقدیم کرد دیگر حاجت ندارد که در سنا عنوان شده باشد و يك نکته دیگر را خواستم عرض بکنم و آن این بود که در لایحه ۲۰ میلیون تومان ساختمانی بنده دیدم در روزنامه و البته آقایان هم در موقع خودش اعتراض خواهند کرد بنده هم اعتراض می کنم در آنجا يك مطلبی را گذاشته بودند که خلاف قانون اساسی بود و خلاف توافق ما بود (عده ای از نمایندگان صحیح است) در آنجا بنابر پیشنهاد یکی از سناتورها يك تبصره ای گذاشته بودند که کمیسیون بوجه مجلس سنا هم باین صورت رسیدگی کند و باعقاد من سنا اصلاً نباید کمیسیون بوجه داشته باشد زیرا صلاحیت رسیدگی بیوجه کل کشور را ندارد اگر آنها هم با کمیسیون بوجه مجلس راجع بتقسیم اختیارات شرکت بکنند این برخلاف توافق و برخلاف قانون اساسی و برخلاف اصل مسلمی است که مورد توافق عموم واقع شده و اینجا بنده متذکر میشوم که آقایان سناتورها به ایداز این در حدودی که زائد بر وظایف آنان است مداخله ای فرمایند زیرا ما سنا برادریم اما بایستی که يك برادری حقوق يك برادر دیگر تجاوز بکنند (دکتر هدایتی - این اختیاری است که خود شما بکمیسیون دارید) ندانم آ تا ما ندانیم

امامی - اهری اجازه بفرمائید بنده در آن توضیح بدهم

رئیس - فرمائید

امامی اهری - برخلاف نظر آقای کشاورز صدر نظر بنده همان بود که در پرویز عرض کردم و استنباطم از اصل ۴۶ قانون اساسی همین بود که رسیدگی بلوایح مالی از خصوصیات مجلس شورای ملی است و باید در اینجا رسیدگی مطرح بشود و اینجا تصویب شود ولی سایر بلوایح یعنی لوایح عادی مطابق اصل ۴۶ که از طرف هیئت وزیران اگر طرح و عنوان بشود باید اول آنجا برود

کشاورز صدر - اینطور نیست آقای رئیس - این اظهار مربوط به بنده است و بنده جواب عرض میکنم فرمائید

امامی اهری - در همین حال مطابق قانون اساسی قوه مقننه عبارت از مجلسین است مجلس شورای ملی تماماً قوه مقننه را تشکیل میدهند فرقی هم بین مجلسین نباید گذاشت و این اظهارات هم بی مورد است و بنده هم استنباطم از اصل ۴۶ این است

رئیس - آقایان دقت فرمائید اولاً این اظهاری که کردند اگر دیده شود که یک جریانی مخالف قوانین مملکتی است مجلسیان حق دارند که اظهار کنند این اظهار راجع به اصل ۴۶ است

اصل ۴۶ قانون اساسی خیلی روشن و صریح است مسلماً اموری را بدو مجلس مطرح شود می نویسد: پس از آنقده سنای تمام امور باید به تصویب هر دو مجلس باشد اگر آن امور در سنای یا از طرف هیئت وزراء عنوان شده باشد (عنوان سنای البته طرحی است که در آنجا میدهند و عنوان هیئت وزراء البته لایحه است که از طرف دولت داده میشود) باید اول در مجلس سنای طرح و تصویب شده با اکثریت آراء قبول و بعد به تصویب مجلس شورای ملی برسد ولی اموری که در مجلس شورای ملی عنوان میشود برعکس از این مجلس به مجلس سنای خواهد رفت البته اگر لایحه ای به مجلس شورا داده شد در اینجا بحث می شود و به مجلس سنای میرود (صحیح است) و اگر به مجلس سنای داده شد از آنجا می آید به مجلس شورای ملی

هیچوقت هیچ و کبابی حق ندارد حق مجلس شورای ملی را باین وسیله تضییع کند، مخصوصاً امور مالی منویسد، مگر امور مالی که مخصوص به مجلس شورای ملی خواهد بود و قرارداد مجلس در امور مذکور با اطلاع مجلس سنای خواهد رسید فقط مجلس سنای اطلاع دارد (صحیح است) که مجلس مزبور ملاحظاتی خود را به مجلس ملی اظهار نماید و لکن مجلس ملی مختار است ملاحظاتی مجلس سنای را بعد از مذاکره لازم قبول یابد (صحیح است) پس این مطالب باختیار دولت است می خواهد لایحه اش را اول به این مجلس بیاورد، مجلس بدد اگر به آن مجلس داد پس از تصویب به این مجلس می آید و اگر به این مجلس داد پس از تصویب با آنجا میرود آقای امامی اهری این مطلب خیلی روشن است و صراحت دارد

آقای حاذقی فرمائید

امیر قاسم فولادوند - هیچکس مخالف این نظر نیست

حاذقی - امروز عرض مهمی داشتم برای آقایان نمایندگان محترم در مورد مطالباتی که برای رفع نواقص و مایه ایراداتی که زیارت خانه خدا و بهنج میروند که عرض کنم و تجاربی که در طی دو مسافرت

به مرکز در حقیقت نشوونمای اسلام و محل نزول وحی به پیغمبر اسلام داشتم آنها را بعنوان پیشنهاد به مجلس شورای ملی عرض کنم که از طرف مجلس دولت مکلف برقع این نواقص بشود ولی قبل از اینکه این عرض را مطرح کنم دو موضوع دیگر بعنوان مقدمه عرض می کنم

آزاد - آقای حاج آقا اکثریت نیست **رئیس -** آقای حاذقی تأمل فرمائید اکثریت نیست (پس از لحظه مجدداً اکثریت حاصل شد)

حاذقی - عرض میشود موضوع اساسی مکه همکار محترم آقای نورالدین امامی تذکر دادند من میخواهم عرض کنم که بزرگترین عامل این خرابیهای کدر دستگاههای مملکت است این است که ما هر کدام هر چه میکنیم تنها در حدود گفتار است و کمتر با عقیده قلبی و عملی ما وفق می دهد در قرآن شریف آیه ایست که می فرماید یا ایها الذین آمنوا اتقوا لولا ما تفلون کبر مقتاً عند الله تفتولوا لالا تفلون آنچه که ایشان میگویند اگر عمل نکنند موجب رنجش خداست به بیند ما فرد فردمان راجع باصلاح وضع مجلس هراپی مکرر گفتیم در جلسه رسمی و عملی و جلسه های خصوصی و جز ما هم کسی نیست که عامل اصلاح مجلس یا عامل خرابی مجلس باشد باوصف این نتوانسته ایم با عمل این دلسوزها و گفته های آنها که راجع باصلاح مجلس میگوئیم درست کنیم مثلاً الان به همکار محترم آقای نورالدین امامی که نمیدانم کجا تشریف دارند (نورالدین امامی - بنده اینجا هستم) میخواهم عرض کنم که توجه فرمائید وقتی که ایشان نیساعت در اینجا صحبت میفرمایند راجع باصلاح مجلس و قسم میدهند ما را به آن مقاصد بعد مجدداً مجلس را از اکثریت میاندازند بنده بطور مثل عرض میکنم اگر همین نکته ها را که هم فرمودند در درجه اول خود وجود مبارکشان لطفاً رعایت می فرمودند و چندبار خودشان از جلسه خارج نمیشدند ...

رئیس - آقای حاذقی تأمل فرمائید اکثریت نیست (پس از چند لحظه مجدداً اکثریت حاصل شد)

حاذقی - در اسلام تعصب نیست اگر دشمن انسان هم حرف حقی بزند انسان باید حرف حق را بشنود من عرضم را خلاصه می کنم باینکه این نفس اساسی را در قانون انتخابات خودمان تضعیف دادیم و وظیفه خود آقایان است که این کار را بکنند هیچ مقامی صلاحیت این را ندارد که در کار ما دخالت بکند که این عرضی را که میکنم بعنوان یک همکار دلسوز است و علاقه مند این پیشنهاد را میکنم که آقایان توجه فرمائید این قانون اصلاح قانون انتخابات زود تر در دستور مجلس قرار گیرد و ما این قدم را برداریم اما دو موضوعی که میخواستم عرض کنم یکی راجع به تجلیل از اقدامات بگذر از اعضای کمیته است که میخواستم عرض کنم و آن آقای مهندس اشراقی وزیر پست و تلگراف است من با آقای مهندس اشراقی هیچگونه سابقه آشنائی نداشتم و فقط در اینجا در مجلس آشنائی پیدا کردم ولی می خواهم بگویم که باید خوب و بد را گفت ایشان از وقتی که وزیر پست و تلگراف شدند من و بینم و تمام آقایان هم متوجه هستند و سروکار دارند با تمام نقاط مملکت و برای آقایان هر روز کاغذ و تلگراف میرسد از روزیکه ایشان وزیر پست و تلگراف شده اند یک قدمهای مثبتی برای اصلاح وضع پست و تلگراف برداشته اند (صحیح است) و ما می بینیم آقای تلگرافانی

که از نقاط دور دست مملکت میکنند همان روز که مردم

تلگراف را میدهند به تلگرافخانه همان روز بدست ما میرسد و این نشان میدهد که ایشان علاقه مند باصلاح وضع پست و تلگراف هستند ما همینطور که از کار بدو و با اشخاصی خوب کار نمی کنند انتقاد می کنیم هر کدامشان که خوب انجام وظیفه بکنند باید قدرشانی بکنیم همانطوری که همکار محترم آقای مسعودی دیروز با عده ای از آقایان نمایندگان از طرف کار آقای وزیر فرهنگ اظهار تشکر کردند من هم در آن تشکر با ایشان شریک هستم زیرا که آقای وزیر فرهنگ هم با کمال علاقه و دلسوزی نسبت باصلاح فرهنگ مملکت مخصوصاً نسبت بتعلیمات دینی و اسلام در مدارس همت گماشته اند و قانون اساسی را اجرا فرموده اند و ما یک انتقاد هم دارم نسبت بدولت و در این انتقاد هم گمان میکنم تنها نباید از طرف جمعی از آقایان همکاران محترم بین این مأموریت داده شده که عرض کنم و آن عبارت است از انتخاب مجدد آقای شاهرز دست ریاست کلاً انتشارات و تبلیغات (صحیح است) من شخصاً و از طرف عده ای از نمایندگان همین مأموریت داده اند رسماً این عمل آقای نخست وزیر را مورد نکوهش قرار میدهم (صحیح است) و حق داریم که آلا ن سؤال کنیم از دولت که آقای شاهرخ کجا اینجا چندین بار در مجلس مورد اعتراض واقع شده است من کاری ندارم من با آقای شاهرخ هیچگونه خصوصیتی ندارم مثل آقای مهندس اشراقی ولی میخواهم عرض کنم یک کسی که از طرف مجلس شورای ملی بدولت وقت تذکراتی میدهد باید در این مملکت بشود (صحیح است) و برای های ساختمانی بیایم این جا، میخواهم برای آزاد مردم وکیل بشویم و بیایم اینجا اگر مردم رأی دادند ما هم برای خدمتگذاری آنها بیایم اینجا و اگر ندانند بیایم (شوشتری - ما با رأی ساختمانی نیامده ایم) عرض نمی کنم که آمده ایم تو هم میشود ...

رئیس - آقای حاذقی تأمل فرمائید اکثریت نیست (پس از چند لحظه مجدداً اکثریت حاصل شد)

حاذقی - در اسلام تعصب نیست اگر دشمن انسان هم حرف حقی بزند انسان باید حرف حق را بشنود من عرضم را خلاصه می کنم باینکه این نفس اساسی را در قانون انتخابات خودمان تضعیف دادیم و وظیفه خود آقایان است که این کار را بکنند هیچ مقامی صلاحیت این را ندارد که در کار ما دخالت بکند که این عرضی را که میکنم بعنوان یک همکار دلسوز است و علاقه مند این پیشنهاد را میکنم که آقایان توجه فرمائید این قانون اصلاح قانون انتخابات زود تر در دستور مجلس قرار گیرد و ما این قدم را برداریم اما دو موضوعی که میخواستم عرض کنم یکی راجع به تجلیل از اقدامات بگذر از اعضای کمیته است که میخواستم عرض کنم و آن آقای مهندس اشراقی وزیر پست و تلگراف است من با آقای مهندس اشراقی هیچگونه سابقه آشنائی نداشتم و فقط در اینجا در مجلس آشنائی پیدا کردم ولی می خواهم بگویم که باید خوب و بد را گفت ایشان از وقتی که وزیر پست و تلگراف شدند من و بینم و تمام آقایان هم متوجه هستند و سروکار دارند با تمام نقاط مملکت و برای آقایان هر روز کاغذ و تلگراف میرسد از روزیکه ایشان وزیر پست و تلگراف شده اند یک قدمهای مثبتی برای اصلاح وضع پست و تلگراف برداشته اند (صحیح است) و ما می بینیم آقای تلگرافانی

خدمتستان من موقعی که در کشورهای خارج بودم هر کجا که رفتم ایرانیهای متعصب اول اعتراضی که بدولت های آنوقت میکردند این بود که میگفتند آقایان مکرر ایران اینقدر قضاالرجال شده است مگریک مرد وطن پرست دلسوزی که نان ملت را بخورد و خدمت به مملکت ایران بکند وجود ندارد کدر رأس تبلیغات بگذارند که میروند اشخاص مشکوک که صلا مدتها و سالها به صلاح و منافع سیاستهای بیگانه خدمت کرده اند (صحیح است) ایشان را می آورند در رأس تبلیغات بگذارند من والله جوابی نداشتم میگفتم اشتباهی کرده اند اصلاح می شود تا وقتی که این اشتباه اصلاح شد و او را از آنجا برداشت ولی من نمیدانم ایشان چه خدمتی کردند که بعد از دو سه ماه ایشان را با آن اعتراضات و جار و جنجالهای شدید که از طرف مجلس شورای ملی شد باز دور تر بیاورند در رأس تبلیغات در رأس اداره حساسی که مصالح مملکت و اسرار مملکت و منافع حال مملکت با آنجا بستگی دارد بگذارند بنا بر این من الان سؤال هم کتباً کرده ام از جناب آقای نخست وزیر که تشریف بیاورند و پشت این تریبون توضیح بدهند که چه علتی سبب شد دومر تبه آقای شاهرخ را از آبیاری برداشته و بر ریاست تبلیغات بگذارند این کار صلاح مملکت و ملت ایران نیست (دکتر بقائی - این یادش همان فحشهایی است که بغاوانه سلطنتی داده است) ما مخالف آن نیستیم که بایشان حقوقی بدهند در یک گوشه اداره ای باو کاری رجوع بکنند چون متأسفانه یک چنین افرادی هستند ولی اگر ایشان را در رأس تبلیغات بگذارند بهیچوجه ما تحمل نمیکنم و شدیداً هم اعتراض داریم و چون وقت من امروز تمام شده آن مسائلی که راجع بهج داشتیم بوقت دیگری بگویم

هکی - بنده طبق ماده ۹۰ باید هراپی عرض کنم جناب آقای حاذقی مطالبی گفتند که بنده باید توضیح عرض کنم

رئیس - ایشان بعنوان قبل از دستور صحبت کردند چیزی مطرح نیست

هکی - ایشان راجع با انتخابات مطالبی گفتند که من باید توضیح بدهم

رئیس - راجع بقرآ کس بود؟

هکی - بلی

رئیس - راجع بقرآ کسیون چیزی نگفتند

هکی - ایشان بیانی مکررند که محتاج به توضیح است

رئیس - فرمائید

هکی - جناب آقای حاذقی فرمودند که اگر فرا کسیون وطن شرط ضمن عقد را راجع باصلاح قانون انتخابات قبول میکرد اصلاح بود نسبت بسیار کارهایی که کرده بود مباحثات نقطه هایی که در مجلس شده و بی نهادهای که داده ایم از روز اول که وارد مجلس شدیم سه چیز را خواستیم یکی اصلاح قانون انتخابات یکی اصلاح قانون حکومت نظامی یکی هم اصلاح قانون مطبوعات و حالاً هدف ما این است و این سه

چیز را از اهم مسائلی میدانم که مجلس شورای ملی بایستی در وقت مقتضی و در اولین فرصتی که پیش بیاید این سه موضوع مهم را توجه بکنند و مملکت را از این بن بست و از این بیچارگی که در اثر نبودن قانون انتخابات صحیح و فشار حکومت نظامی و قانون مطبوعات صحیح و این گویون که در اثر قانون مطبوعات اقبال و زنگنه پیش آمده اینها را باید مجلس زودتر رسیدگی کند اینها جزو برنامه ما بوده است

محمد علی مسعودی - اجازه فرمائید چون بنده عضو کمیسیون کشور هستم راجع باین موضوع توضیح عرض کنم

رئیس - مطرح نیست فرمائید

مسعودی - دولت سابق، دولت آقای منصور لایحه ای آورد مادر یک سو کمیسویی نشستیم و نا مواد آخرش را رسیدگی کردیم و حق رأی را هم برای باسوادها قائل شدیم (صحیح است) و روی تقسیمات جدید کشور تعداد و کلا را هم زیاد کردیم آقایان نمایندگانی بایستی بدولت فشار بیاورند که یا همان لایحه را قبول بکنند یا یک لایحه دیگر نظیر آن بیاورد مجلس که ما وظیفه ای را که تمام کرده ایم و انجام داده ایم بصورت قانون در بیاید بنا بر این اعضای کمیسیون کشور هم وظیفه قانونی خودشان را انجام داده اند

۳ - طرح گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تصفیه کارمندان و عدم حصول اکثریت

رئیس - نطق قبل از دستور تمام شد بایستاد دستور شوم دستور هم رأی به پیشنهاد آقای دکتر معظنی است اعلام رأی شده است نسبت به پیشنهادیکه آقای دکتر معظنی داده اند

شوشتری - نفس فرمائید وضع ما این است

حاذقی - آقای شوشتری چه نفسی چند بار نفس داده اند تشکیل نشده است

رئیس - مطابق آیین نامه اشخاصی که نمایانند باندازه نصف حقوقشان جریمه خواهند شد حالا چند دقیقه نفس بدهیم

پیراسته - آقای رئیس اجازه فرمائید بنده توضیح بدهم بنده یک نظر یاتی دارم نسبت به پیشنهاد آقای دکتر معظنی، مخیر کمیسیون هستم اجازه بدهید هراپیشم را عرض کنم (بعضی از نمایندگان - اعلام رأی شده)

رئیس - اعلام رأی شده است

پیراسته - اعلام رأی بایستی بعد از بیان مخیر باشد بنده مخیر هستم مطابق نظامنامه در هر موقع میتوان صحبت کنم اجازه فرمائید عراضم را عرض کنم اعلام رأی هم شده است

۴ - ختم جلسه بعنوان تقاضای

رئیس - در دقیقه تقاضای داده میشود (در این موقع سی و پنج دقیقه قبل از ظهر مجلس بعنوان تقاضای تعطیل و دیگر تشکیل نگردد)

رئیس مجلس شورای ملی رضاحکمت